

OrgBalt
LIFE project

UNIVERSITY OF TARTU

Turvasmuldadel majandamine ning maaparandussüsteemid
keskkonna- ja kliimaeesmärkide kontekstis
2. oktoober Uue-Antsla Rahvamaja

Kasvuhoonegaaside mõõtmine: *LIFE OrgBalt projekti tulemuste näitel*

Kaido Soosaar¹, Hanna Vahter¹, Andis Lazdiņš²,
Muhammad Kamil Sardar Ali¹, Thomas Schindler¹, Ain
Kull¹, Ülo Mander¹, Ieva Līcīte², Aldis Butlers², Dovilē
Ciuldiene⁴, Egidijus Vigrīcas⁴, Jyrki Jauhiainen³, Raija
Laiho³, and others

¹Geograafia osakond, Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituut, Eesti

²Latvian State Forest Research Institute "Silava", Salaspils, Latvia

³Natural Resources Institute Finland (Luke), Helsinki, Finland

⁴Institute of Forestry, Lithuanian Research Centre for Agriculture and Forestry, Kaunas District, Lithuania

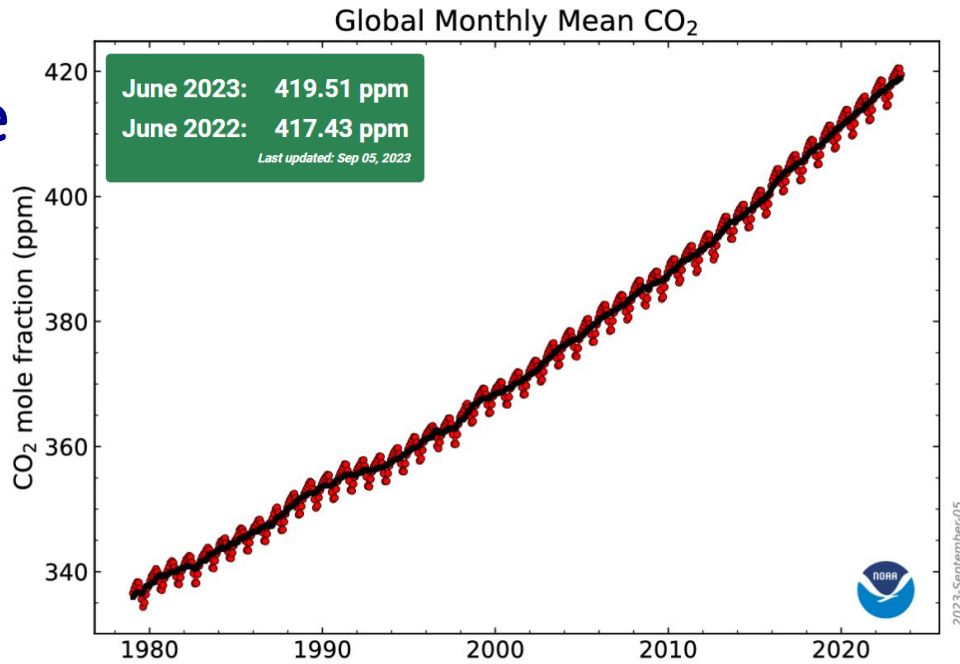
A photograph of a person in a brown long-sleeved shirt and dark pants, kneeling in a field. They are surrounded by two large blue cylindrical water tanks. The background is a dense field of tall green corn plants under a blue sky with white clouds. The person appears to be working with some plants in the foreground, possibly a tomato plant.

Peamised teemad

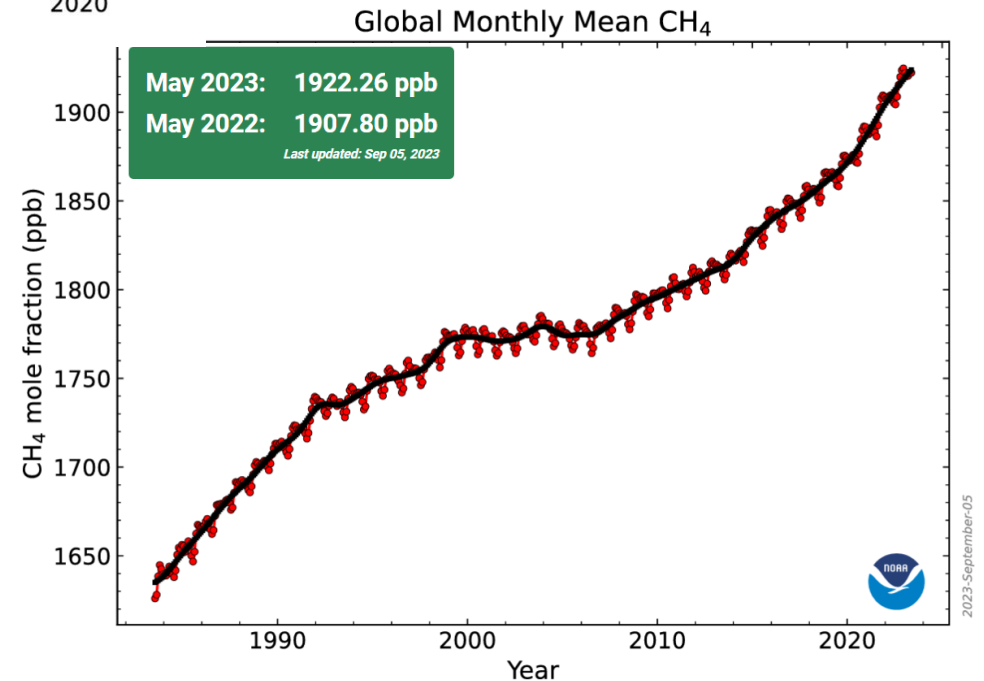
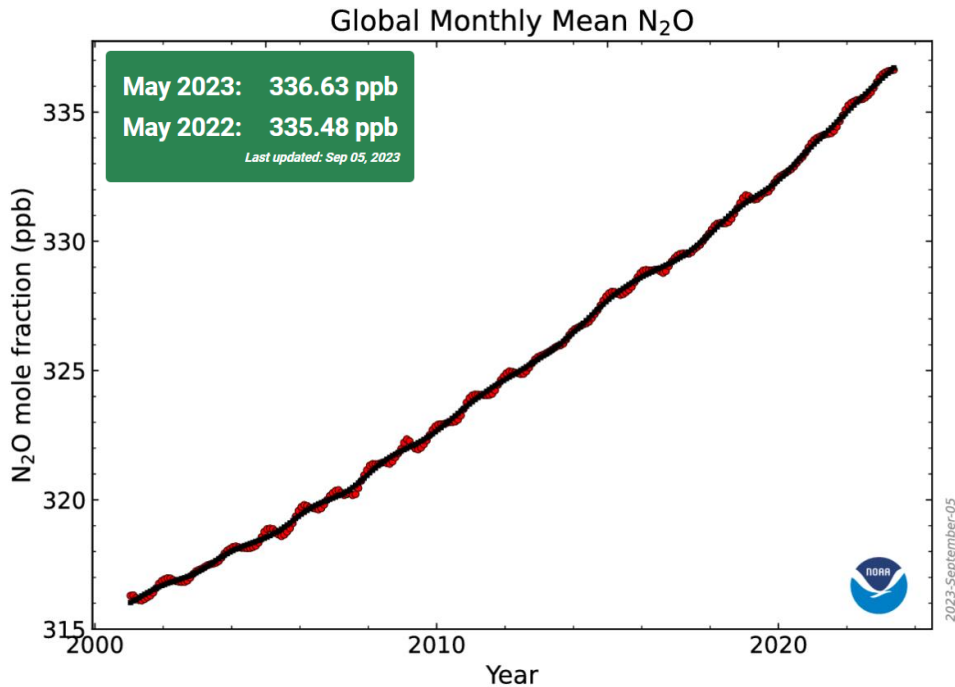
- CO_2 , CH_4 ja N_2O kui peamised kasvuhoonegaasid
- LIFE OrgBalt projekt tulemused põllu- ja rohumaadelt
- Kasvuhoonegaaside mõõtmismetoodikad
- Järeldused ja tulevikuväljavaated

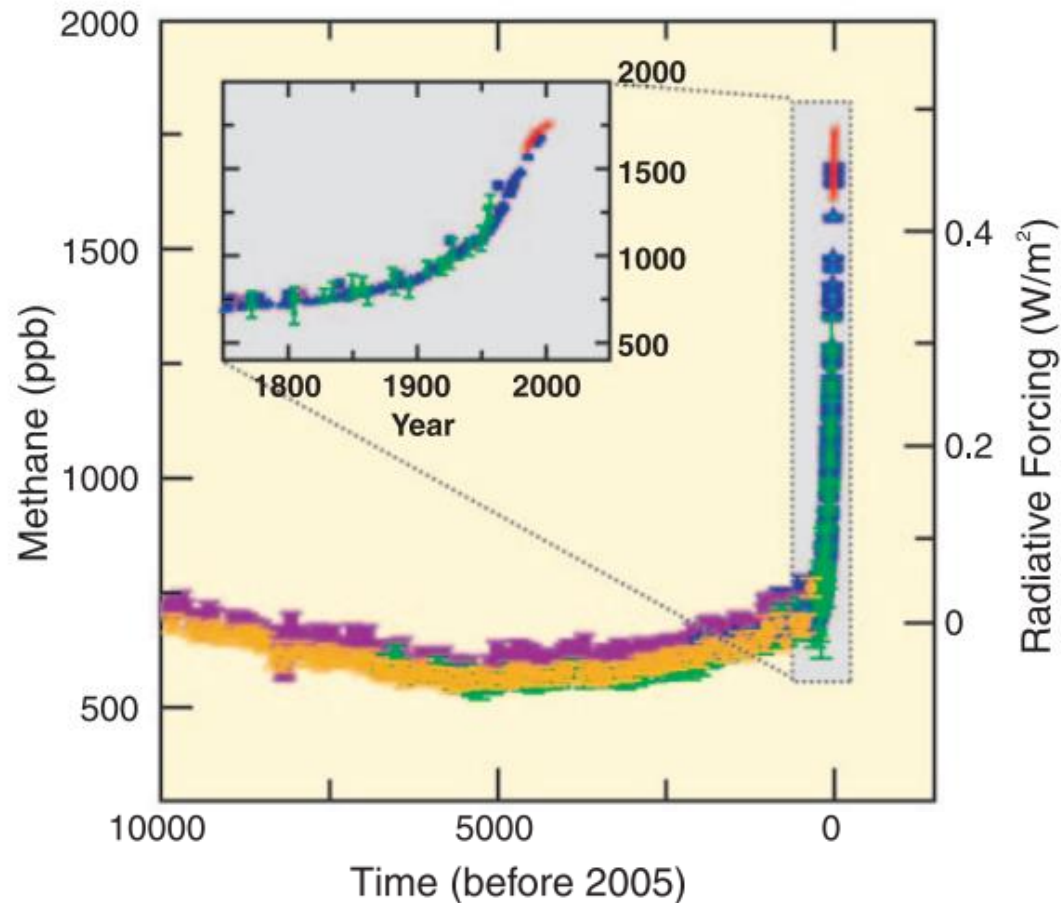
Kasvuhoonegaaside sisalduse suurenemine atmosfääris

- Peamised inimtekkelised CO₂ allikad:
- ✓ fossiilkütuste põletamine energia ja transpordi eesmärgil
  - ✓ erinevad tööstusprotsessid
  - ✓ **maakasutuse muutused.**

CH₄ kontsentratsioon atmosfääris

CH₄ kontsentratsiooni muutused atmosfääris ja selle kiirgusjõud (Radiative Forcing) viimase 10000 a. jooksul

- Eluaeg atmosfääris: ca 12 aastat (oluliselt lühem kui CO₂-l)
- GWP (Globaalse soojenemise potentsiaal) 100 a. jooksul:
1 mol CH₄ = 27 mol CO₂

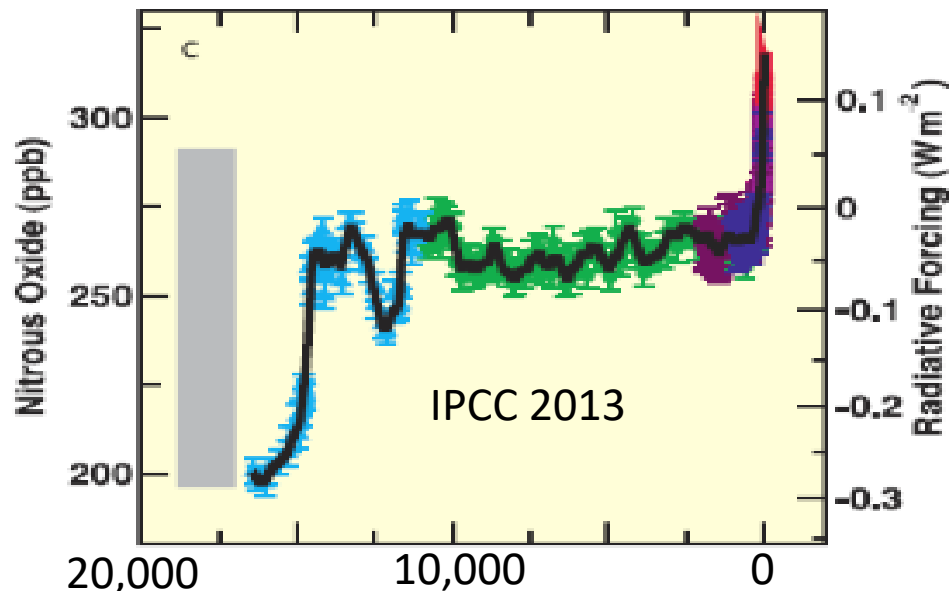
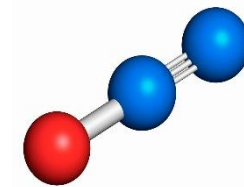
CH₄ põhjustab 20% globaalse soojenemise potentsiaalset
CH₄ allikad: biogeensed, termogeensed ja pürogeensed
Pärineb 54% inimtekkelistest allikatest,

looduslikest allikatest moodustavad märgalad kuni 55% heitkogustest

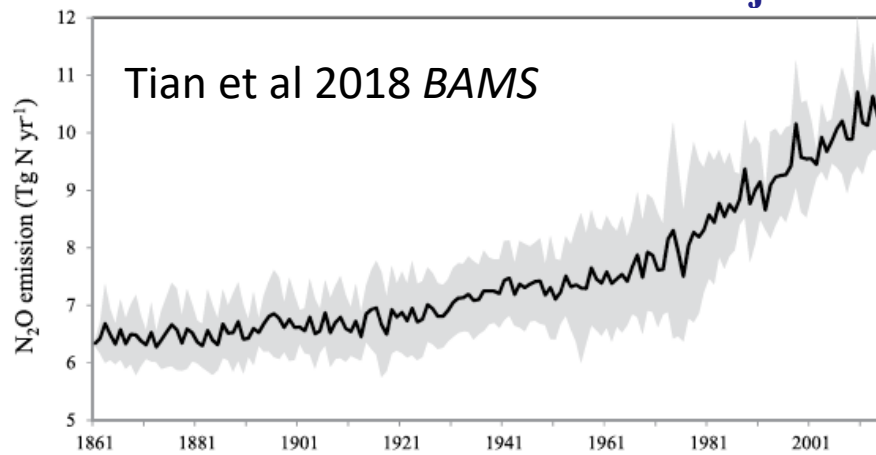

N₂O kontsentratsioon atmosfääris

N₂O kontsentratsiooni ja selle kiirgusjõu (RF) muutused atmosfääris viimase 20000 a. jooksul

- Eluaeg atmosfääris: 114 aastat
- GWP (Globaalse soojenemise potentsiaal) 100 a. ajajoones:
1 mol N₂O = 265 mol CO₂
- 40% inimtekkelistest allikatest, 75% põllumajandusmaadest, kuivendamise mõju ei ole arvesse võetud ega arvestatud
- Vastutab 6% globaalse soojenemise potentsiaali eest

Pikaajalised suundumused ja N₂O-heite varieerumine ülemaailmsetes maismaaökosüsteemides aastatel 1861–2015, mida hinnatakse 3 protsessipõhise mudeli (DLEM, O-CN ja VISIT) keskmise põhjal. Hallid toonid tähistavad $\pm$ SD.

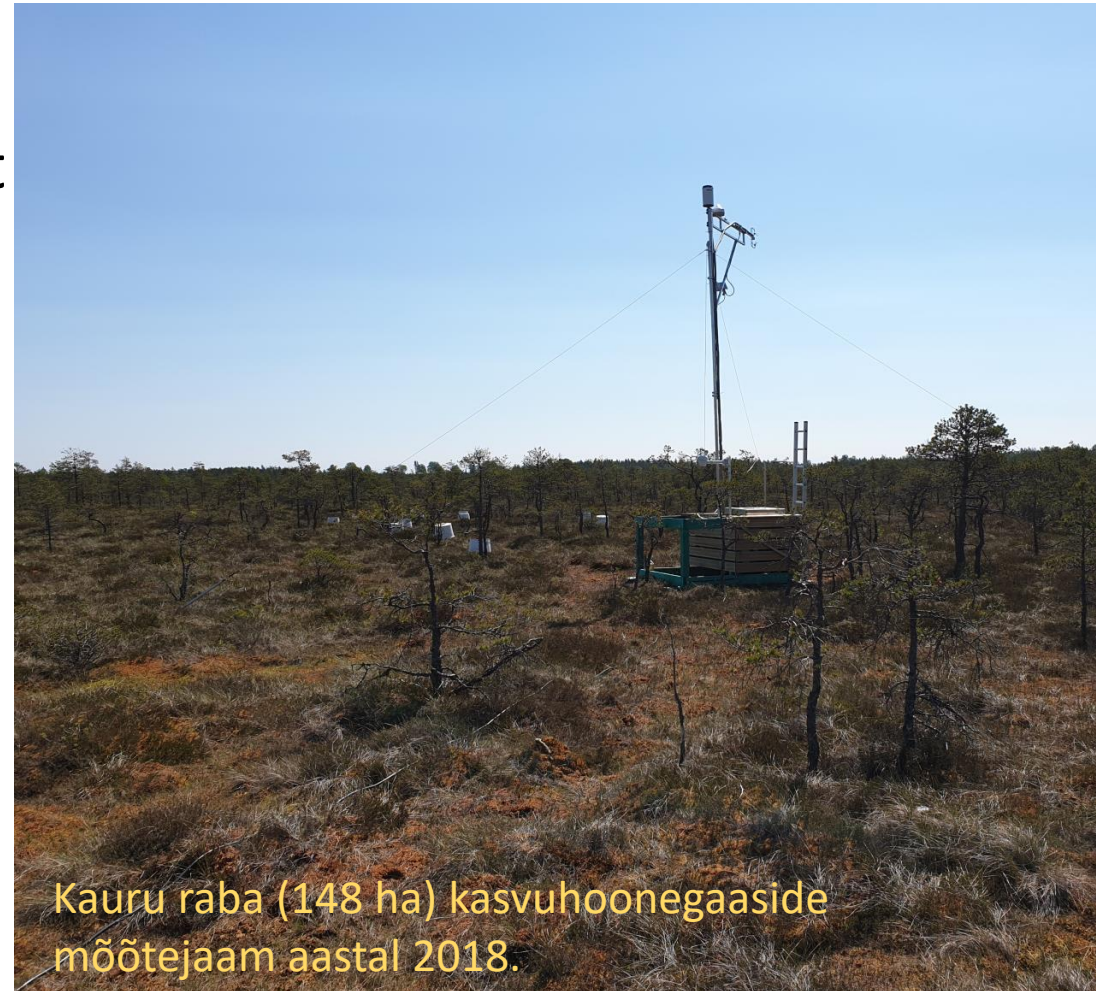
N₂O – peamine O₃-kahandav aine stratosfääris

Miks uurida turvasmuldi kliimamuutuste vaatenurgast?

- **Orgaanilised mullad** – ühed suurimad maapealsed süsiniku talletajad, peamiselt boreaalsetes, parasvöötme ja troopilistes niisketes kliimavööndites
- Nendes muldades on hapnikupuudus; seetõttu **laguneb orgaaniline aine aeglaselt ja C talletub ajas**

Turbasood katavad vaid umbes 3% maismaast, kuid neis on talletunud ca 30% maismaaökosüsteemide süsiniku varudest!

Kauru raba (148 ha) kasvuhoonegaaside mõõtejaam aastal 2018.

Miks uurida turvasmuldi kliimamuutuste vaatenurgast?

- **Kuivendatud toitainerikkad orgaanilised mullad** – ühed peamised kasvuhoonegaaside heite allikad LULUCFi sektoris
  - ✓ Suurenenud CO₂ ja N₂O heitkogused, mis on tingitud mulla suurenenud mineralisatsioonist ja CH₄ heitkoguste vähenemisest võrreldes looduslike märgaladega, kus ei toimu mulla kuivendamist ja maaharimist.

LIFE OrgBalt "Toitainerikaste orgaaniliste muldade kliimamuutuste leevendamise potentsiaali demonstreerimine Balti riikides ja Soomes,,

01/08/19-31/08/2024

LIFE18 CCM/LV/001158

Journal: Agriculture and Forest Meteorology

DRAINAGE IMPACT ON GREENHOUSE GAS EMISSIONS FROM GRASSLANDS ON NUTRIENT-RICH ORGANIC SOILS IN BALTIC COUNTRIES

Hanna Vahter¹, Muhammad Kamil Sardar Ali¹, Thomas Schindler¹, Andis Lazdiņš², Ain Kull¹, Ülo Mander¹, Ieva Licite², Aldis Butlers², Dovilė Ciuldiene⁴, Jyrki Jauhiainen³, Raija Laiho³, and Kaido Soosaar¹

¹Department of Geography, Institute of Ecology & Earth Sciences, University of Tartu, Vanemuise 46, 51014 Tartu, Estonia

²Latvian State Forest Research Institute "Silava", Riga Street 111, Salaspils, LV-2169, Latvia

³Natural Resources Institute Finland (Luke), Helsinki, Finland

⁴Institute of Forestry, Lithuanian Research Centre for Agriculture and Forestry, Liepų str. 1, LT-53101 Girionys, Kaunas District, Lithuania

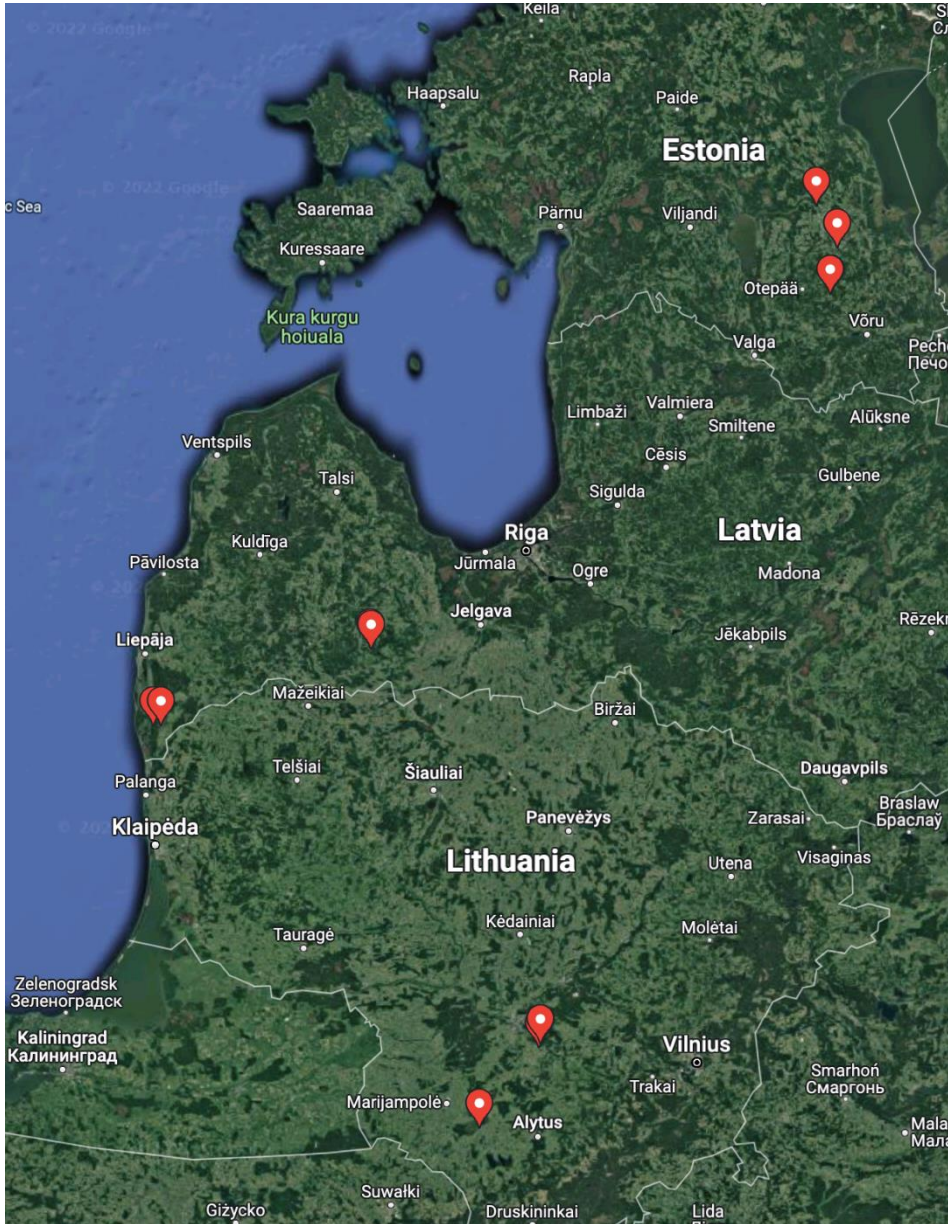
LIFE OrgBalt üldised eesmärgid

1. Parandada kuivendatud **toitainerikaste orgaaniliste muldade** kasvuhoonegaaside **voovõtte** arvutusi, võttes arvesse projektipiirkonnapõhiseid tegevusandmeid ja heitekoefitsiente
2. **Teha kindlaks ja tõendada** kestlikke, ja kulutõhusaid **kliimamuutuste leevendamise meetmeid**
3. **Pakkuda vahendeid ja suuniseid kliimamuutuste leevendamise poliitika väljatöötamiseks, rakendamiseks ja tõhususe kontrollimiseks**

Projekti tulemusi tutvustav workshop/seminar on planeeritud farmeritele ja teistele huvigruppidele veebruar-märts 2024!

Uurimisalad

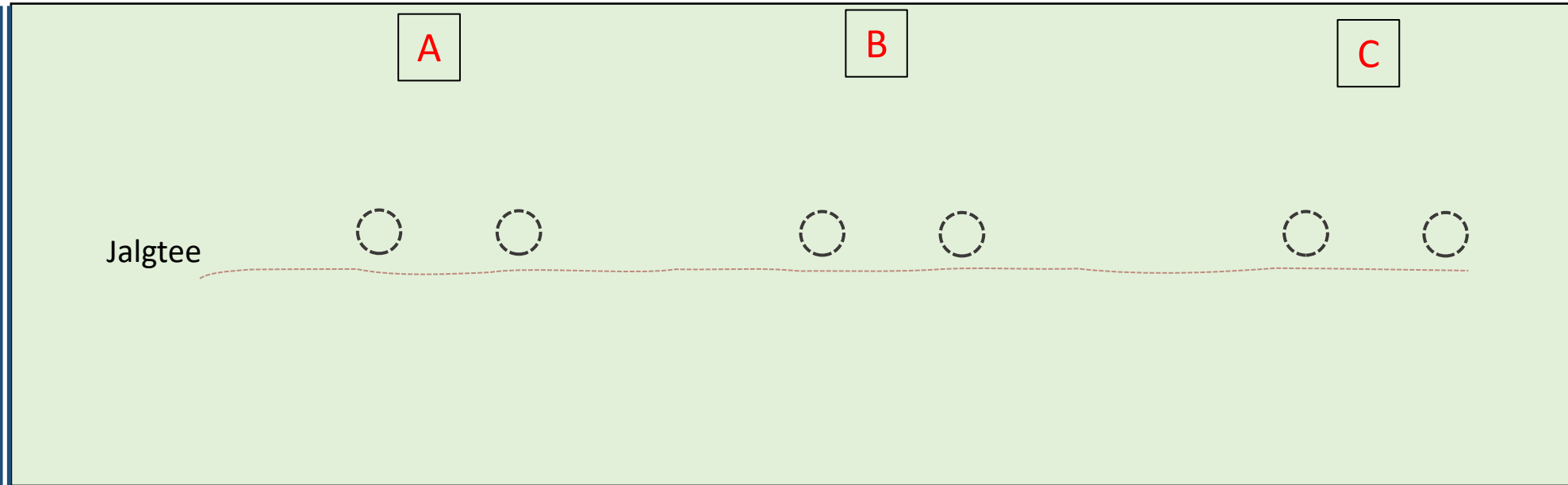

	Ala nimi	Maakasutuse tüüp	Orgaanilise kihi paksus	Veerežiim	Põhjavee tase	
I rühm Sügava kuivendusega põllumaa	Saverna	Põllumaa	~35 cm	Kuivendatud	~45 cm	Aastane
	Ziemāji ZS "Lazdiņi"	Põllumaa	~30 cm	Kuivendatud	~55 cm	Aastane
	Dobilija	Põllumaa	~45 cm	Kuivendatud	~60 cm	Aastane
II rühm Sügava kuivendusega rohumaa	Saverna	Rohumaa	~45 cm	Kuivendatud	~60 cm	Mitmeaastased
	Lazdiņi	Rohumaa	~50 cm	Kuivendatud	~60 cm	Mitmeaastased
III rühm Madala kuivendusega rohumaa	Maramaa	Rohumaa	~35 cm	Kuivendatud	~25 cm	Mitmeaastased
	Rucava	Rohumaa	~35 cm	Kuivendatud	~25 cm	Mitmeaastased
	Dubrava	Rohumaa	~65 cm	Kuivendatud	~30 cm	Mitmeaastased
IV rühm Mittetöötava kraavitusega rohumaa	Maramaa	Märgala	>1 m	Märjutatud	~30 cm	Mitmeaastased
	Žuvintas	Märgala	>2 m	Märjutatud	~10 cm	Mitmeaastased
V rühm Võrdlusala	Ķirbas purvs	Madalsoo	>2 m	Looduslik	~15 cm	Mitmeaastased
	Žuvintas	Madalsoo	>2 m	Looduslik	~10 cm	Mitmeaastased

Kraav

Kasvuhonegaaside mõõtmine

- ○ CH₄, N₂O – manuaalne pimekambrimeetod;
- ○ NEE, CO₂ kontsentratsiooni muutus – läbipaistva kambri meetod

- 2021 Jaanuar – 2022 Detsember
- Kasvuhonegaaside mõõtmine – Eestis kaks korda kuus, Lätis/Leedus kord kuus
- CH₄ ja N₂O proovid võeti 20-minutilise intervalliga (0, 20, 40 ja 60 min)
- CO₂ kontsentratsioon mõõdeti 3 min jooksul CO₂ analüsaatoriga

Erinevate keskkonnatingimuste imiteerimine – fotosünteesiliselt aktiivse kiirguse (PAR) muutmine

0% kate

25% kate

50% kate

100% kate – „öö tingimused“

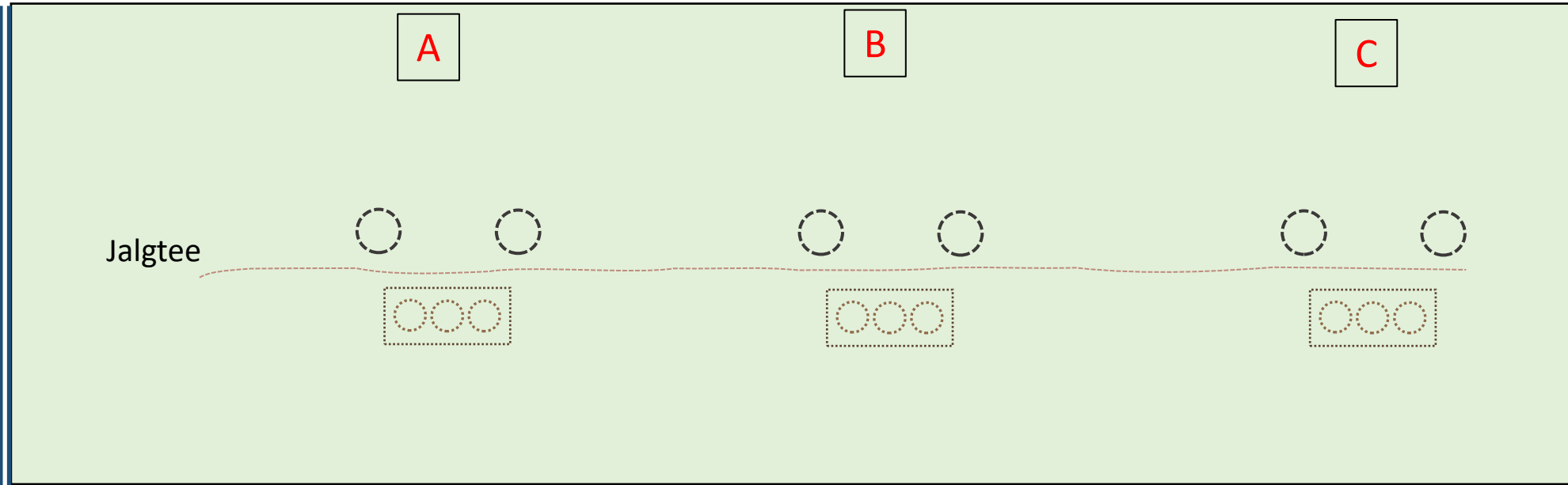

Muutuvad kiirgustingimused, et oleks rohkem andmeid erinevatel aegadel päevast. Hiljem interpoleeritakse tulemused kogu mõõtmisperioodi kohta.

Kraav

Kasvuhooonegaaside mõõtmine

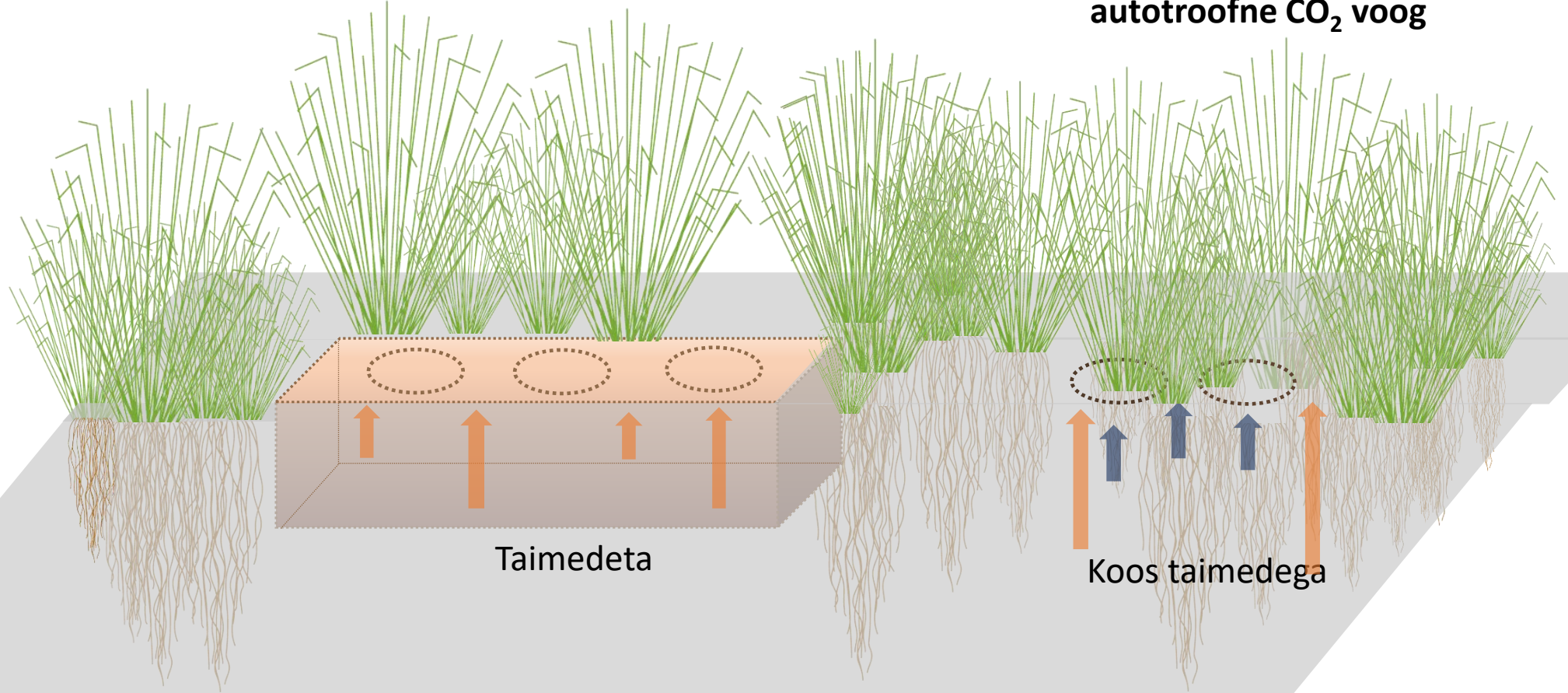
○ ○ CH₄, N₂O – manuaalne pimekambrimeetod; NEE – läbipaistva kambriga mõõtmised

⊞ Heterotroofne CO₂ - kolme punkti klaster; analüsaator dünaamilise pimekambriga

Heterotroofne CO₂ voog

Heterotroofne & autotroofne CO₂ voog

Taimedeta

Koos taimedega

CO₂ voo mõõtepunkt

Heterotroofne CO₂ voog

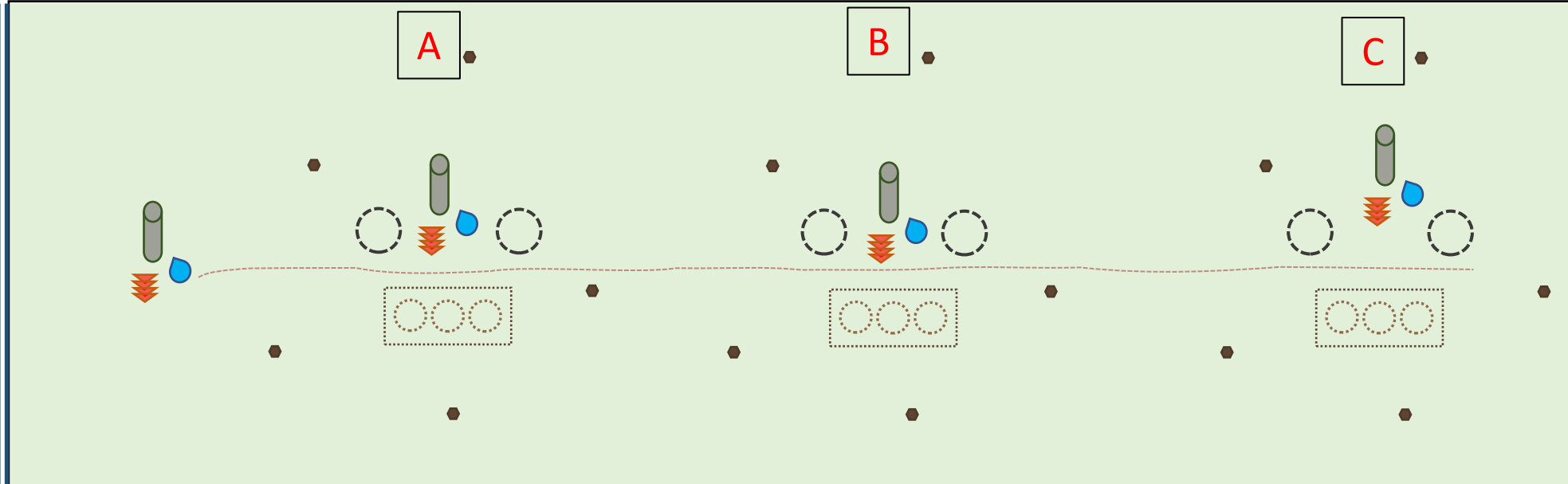
Autotroofne CO₂ voog

Kraav

Kasvuhooonegaaside mõõtmine

   CH_4 , N_2O – manuaalne pimekambrimeetod; NEE – läbipaistva kambriga mõõtmised

 Heterotroofne CO_2 - kolme punkti klaster; analüsaator dünaamilise pimekambriga

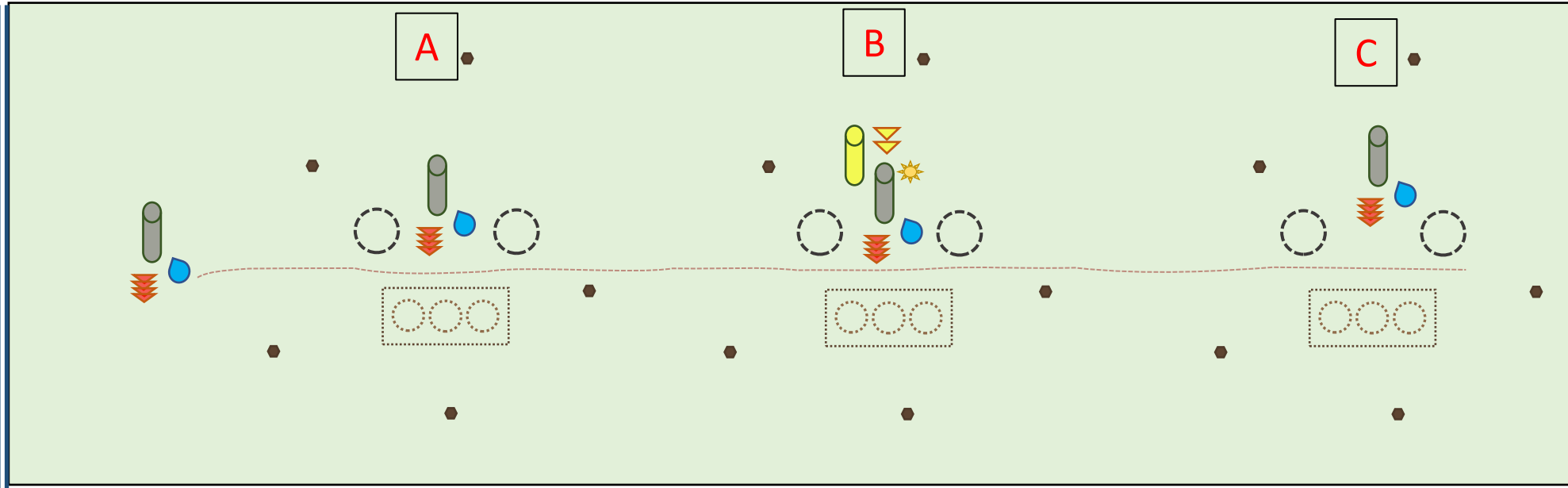
Keskkonnaparameetrid – perioodilised

- Mulla niiskus 0-6 cm
- Mullatemperatuuri profiil 10, 20, 30 & 40 cm
- Vaatluskaev - veetase, pH, SPC, EC, ORP, O_2 , BP & kord kuus vee keemia (pH, N_{tot} , NO_3 , DOC, PO_4 , K, Ca, Mg, NH_4)
- Mullakeemia (pH_{KCl}, HNO_3 , P, K, Ca, Mg, C_{tot} , N_{tot} , tuha sisaldus); mulla lasuvustihedus (kord projekti jooksul)

Kraav

Kasvuhoonegaaside mõõtmine

CH₄, N₂O – manuaalne pimekambrimeetod; NEE – läbipaistva kambriga mõõtmised

Heterotroofne CO₂ - kolme punkti klaster; analüsaator dünaamilise pimekambriga

Keskkonnaparametrid – perioodilised

- Mulla niiskus 0-6 cm
- Mullatemperatuuri profiil 10, 20, 30 & 40 cm
- Vaatluskaev - veetase, pH, SPC, EC, ORP, O₂, BP & kord kuus vee keemia (pH, N_{tot}, NO₃, DOC, PO₄, K, Ca, Mg, NH₄)
- Mullakeemia (pH_{KCl}, HNO₃, P, K, Ca, Mg, C_{tot}, N_{tot}, tuha sisaldus); mulla lasuvustihedus (kord projekti jooksul)

Keskkonnaparametrid – pidevad

- Mullatemperatuur (°C) 10 & 40 cm; andmesalvesti
- Veetaseme kaev, piesomeeter; andmesalvesti
- Fotosünteesiliselt aktiivne kiirgus – PAR

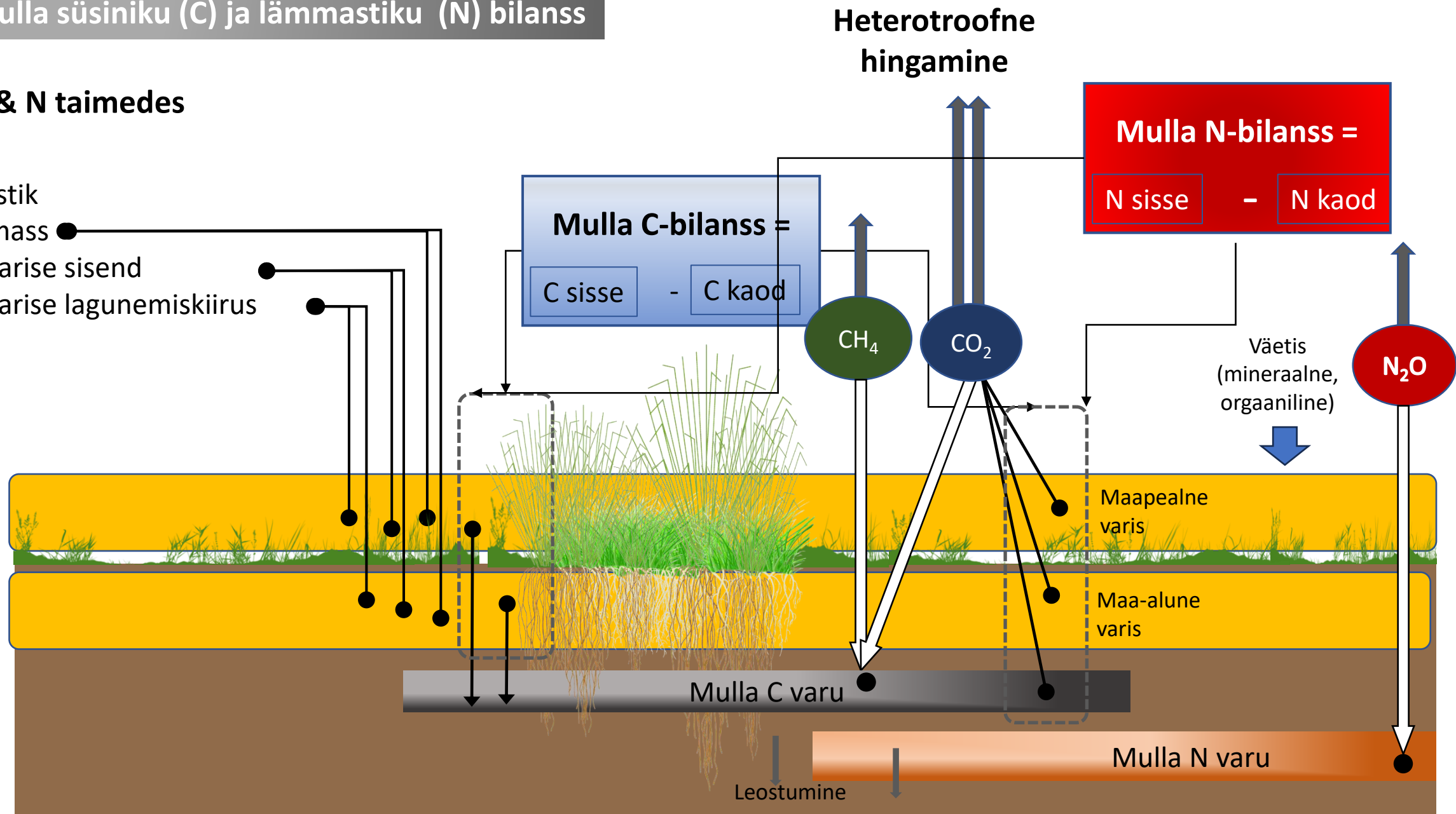

Mulla süsiniku (C) ja lämmastiku (N) bilanss

C & N taimedes

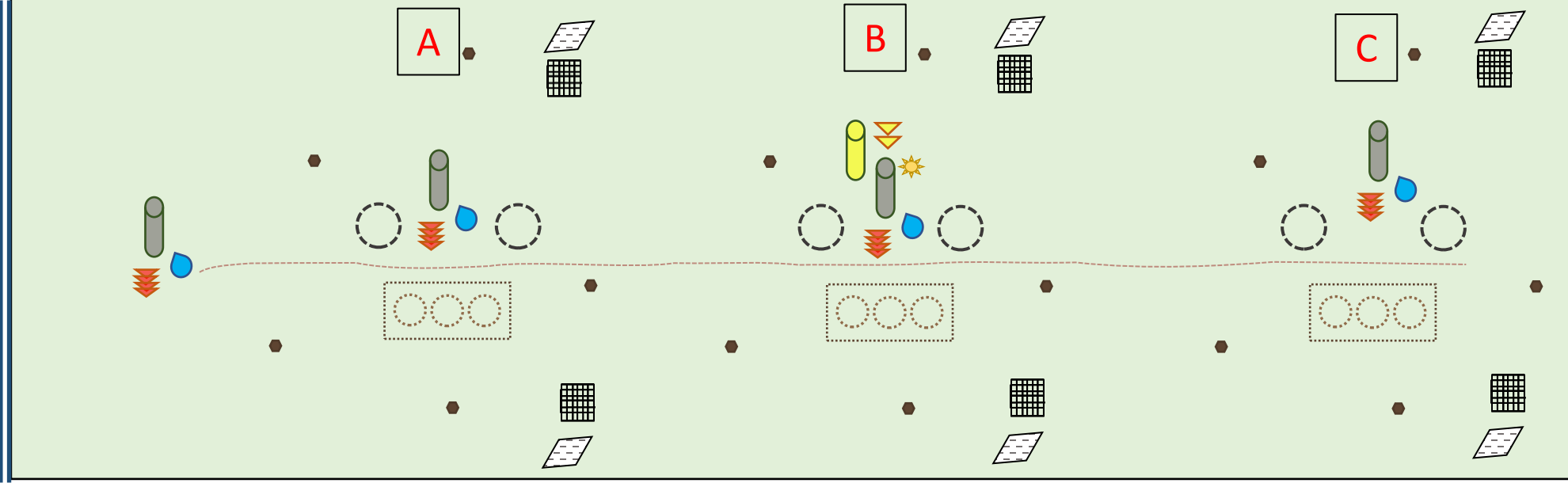
Taimestik

- Biomass
- Varise sisend
- Varise lagunemiskiirus

Kraav

Kasvuhoonegaaside mõõtmine

CH_4 , N_2O – manuaalne pimekambrimeetod; NEE – läbipaistva kambriga mõõtmised

Heterotroofne CO_2 - kolme punkti klaster; analüsaator dünaamilise pimekambriga

Keskkonnaparametrid – perioodilised

Mulla niiskus 0-6 cm

Mullatemperatuuri profiil 10, 20, 30 & 40 cm

Vaatluskaev - veetase, pH, SPC, EC, ORP, O_2 , BP & kord kuus vee keemia (pH, N_{tot} , NO_3 , DOC, PO_4 , K, Ca, Mg, NH_4)

Mullakeemia (pH_{KCl}, HNO_3 , P, K, Ca, Mg, C_{tot} , N_{tot} , tuha sisaldus); mulla lasuvustihedus (kord projekti jooksul)

Keskkonnaparametrid – pidevad

Mullatemperatuur ($^{\circ}\text{C}$) 10 & 40 cm; andmesalvesti

Veetaseme kaev, piesomeeter; andmesalvesti

Fotosünteesiliselt aktiivne kiirgus – PAR

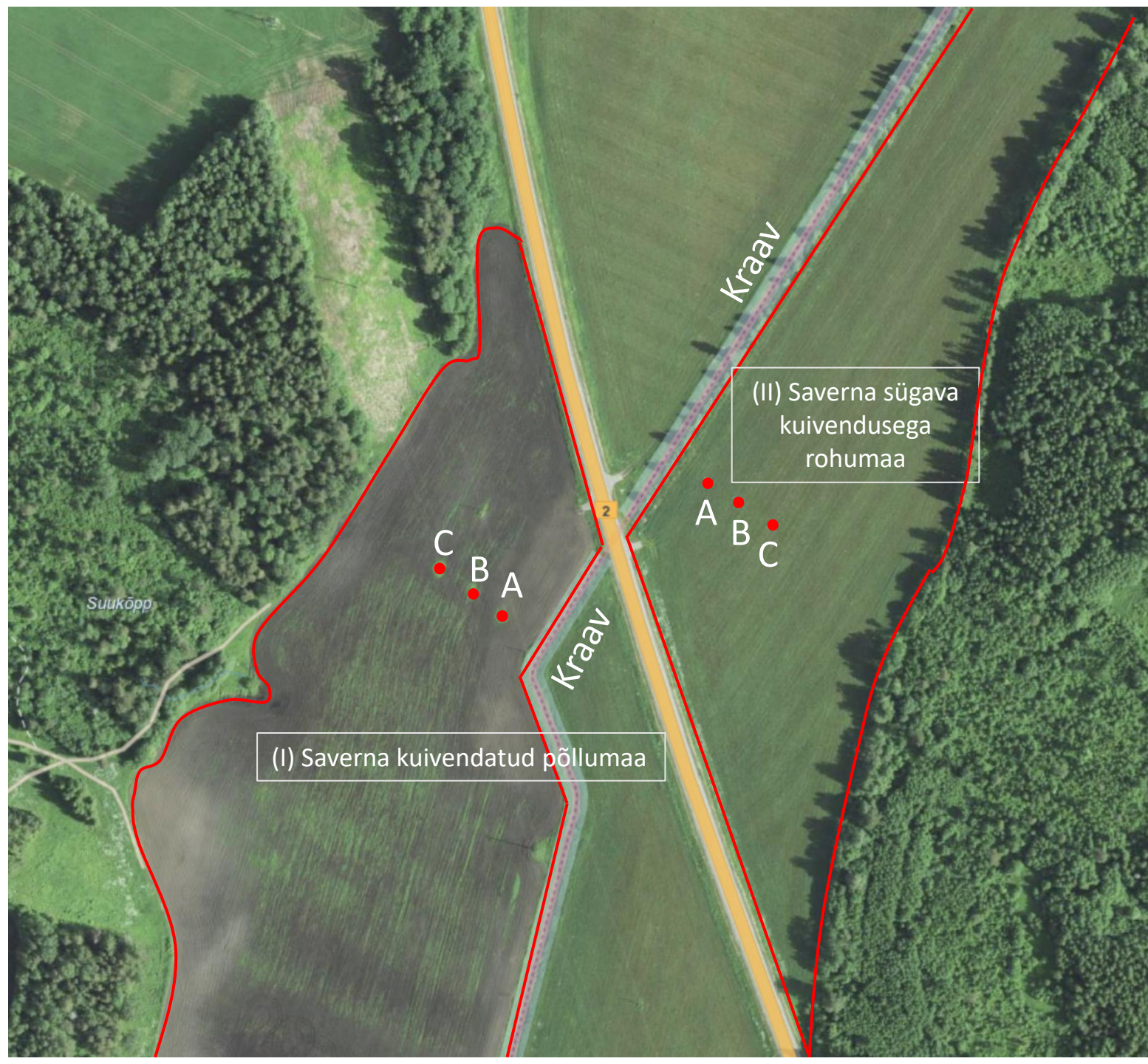
Biomassi proovide võtmine – kord projekti jooksul

Alustaimestik & maapealse varise produktsioon

Maa-alune biomass

(II) Saverna sügava kuivendusega rohumaa

(II) Saverna sügava kuivendusega rohumaa

(I) Saverna kuivendatud põllumaa

(IV) Maramaa mittetöötava kraavitusega rohumaa

(III) Maramaa madala kuivendusega rohumaa

(IV) Maramaa mittetöötava kraavitusega rohumaa

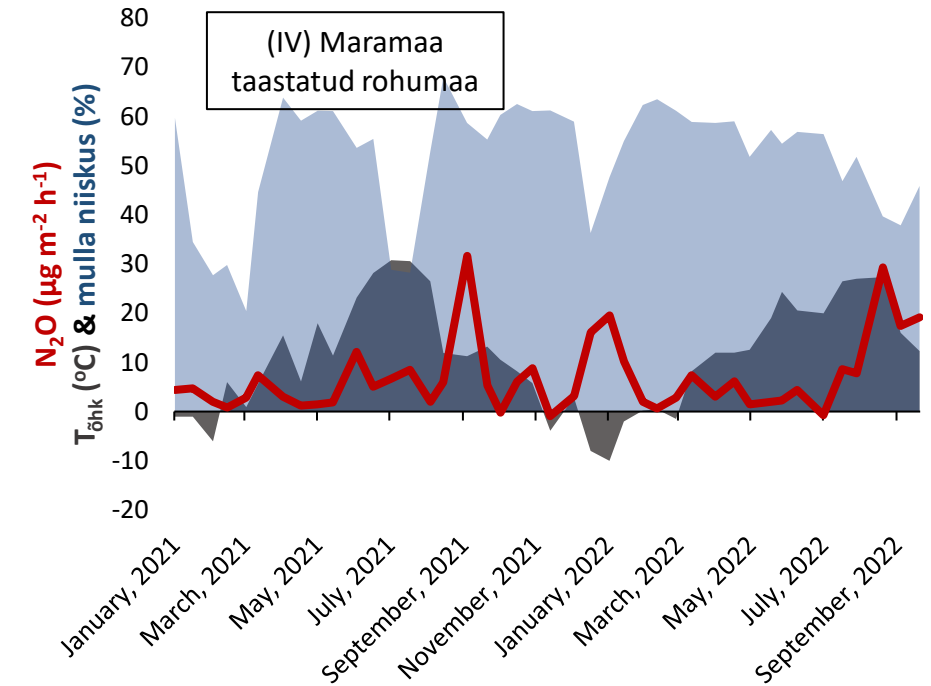
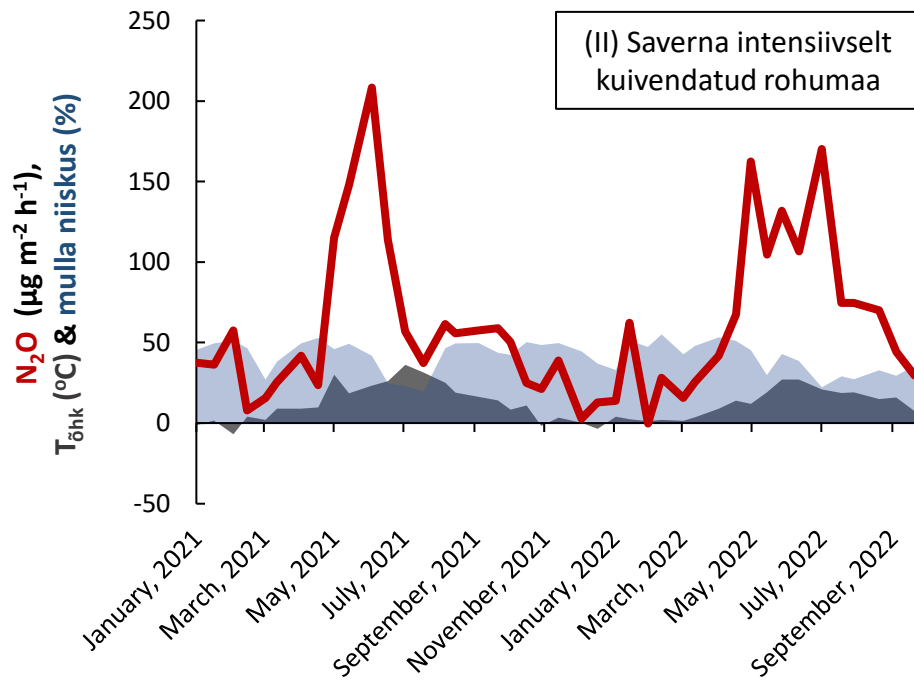
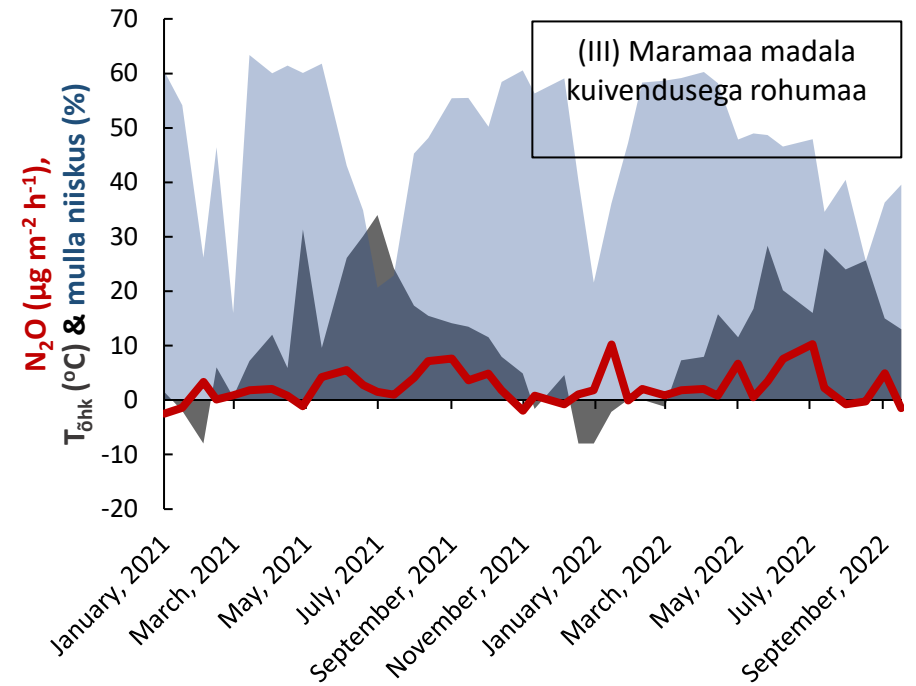
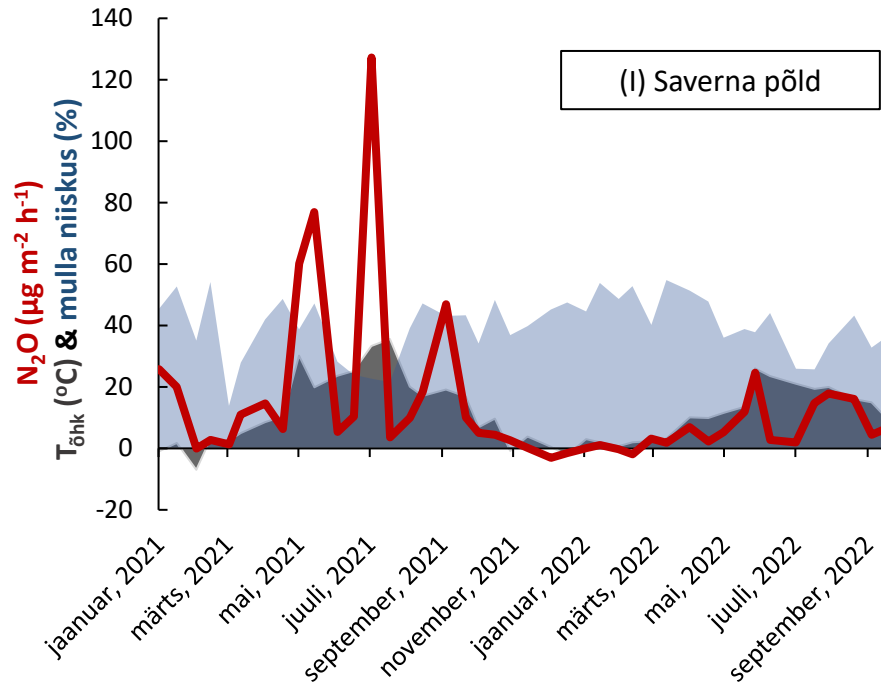

Tulemused

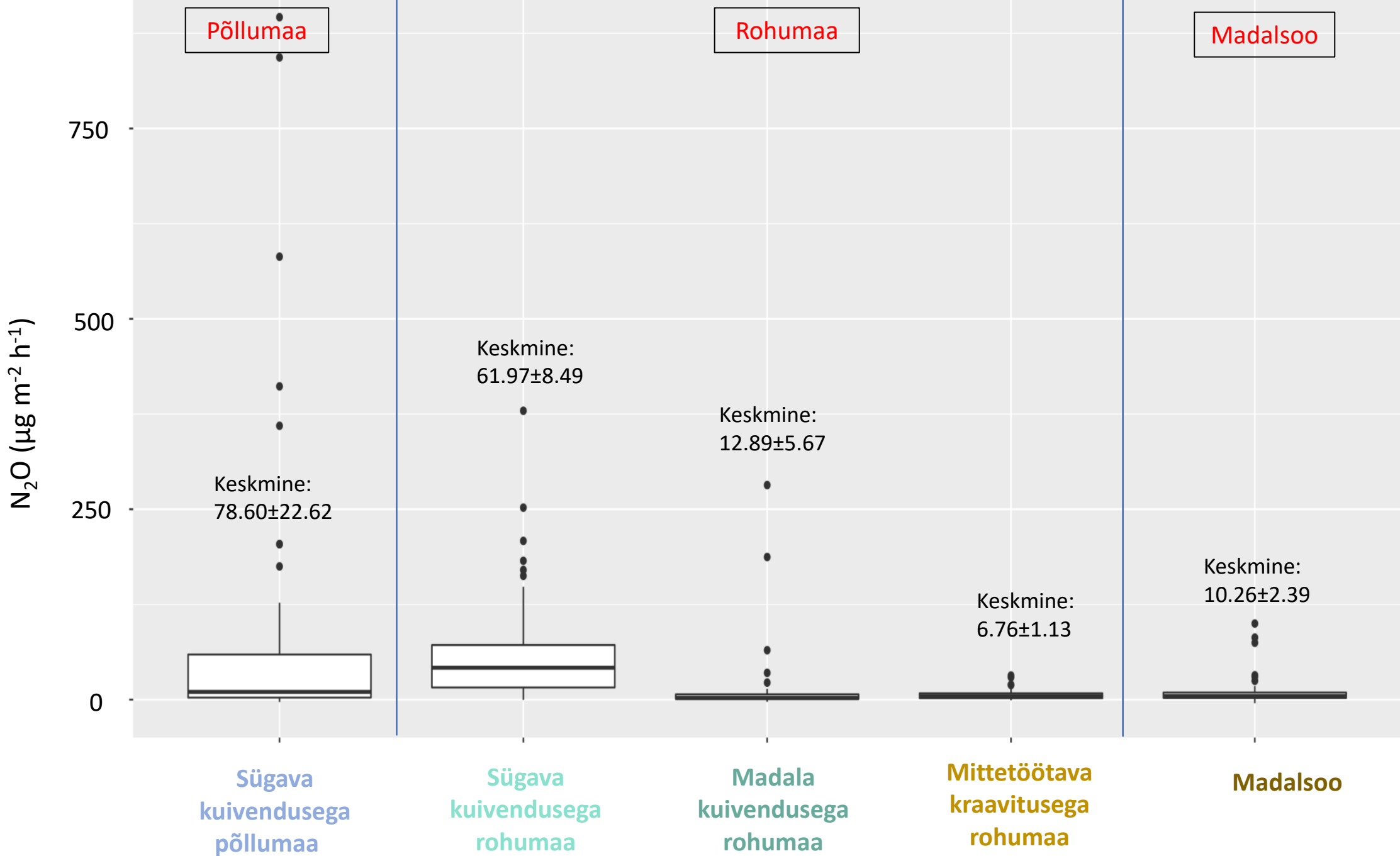
Mulla N₂O voog & keskkonna- parameetrid

- ✓ Suur varieeruvus
→ vajalik suurem mõõtesagedus
- ✓ Oluline aastate vaheline erinevus
→ vajalik pikk mõõteperiood
- ✓ Selge keskkonnapara-meetritega seos puudub
- ✓ Kõrgemad vood kevadeti
→ mulla külmumine ja sulamine

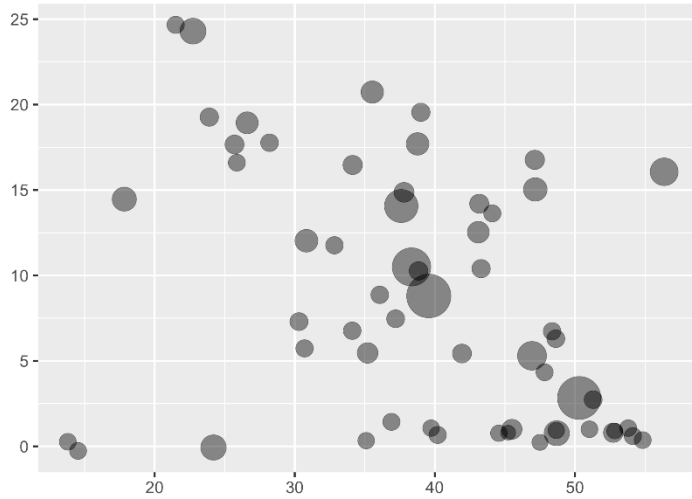
Naerugaasi vood Läti ja Eesti andmete põhjal

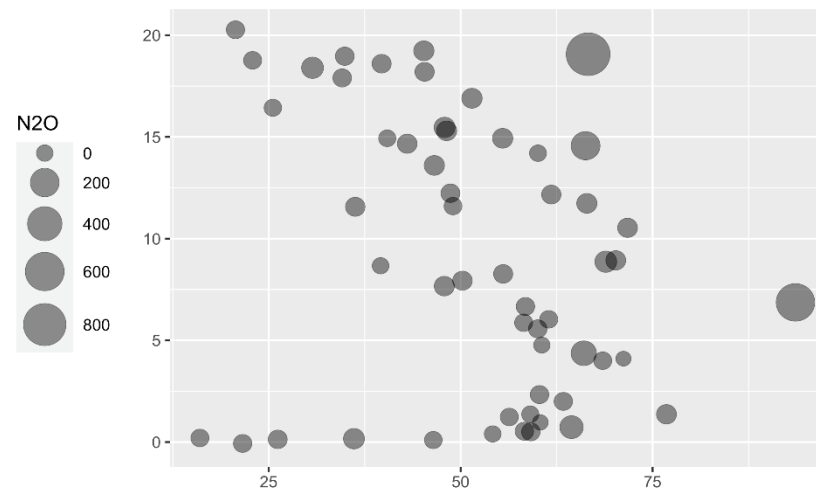

Punkti suurus: N₂O (μg m⁻² h⁻¹)

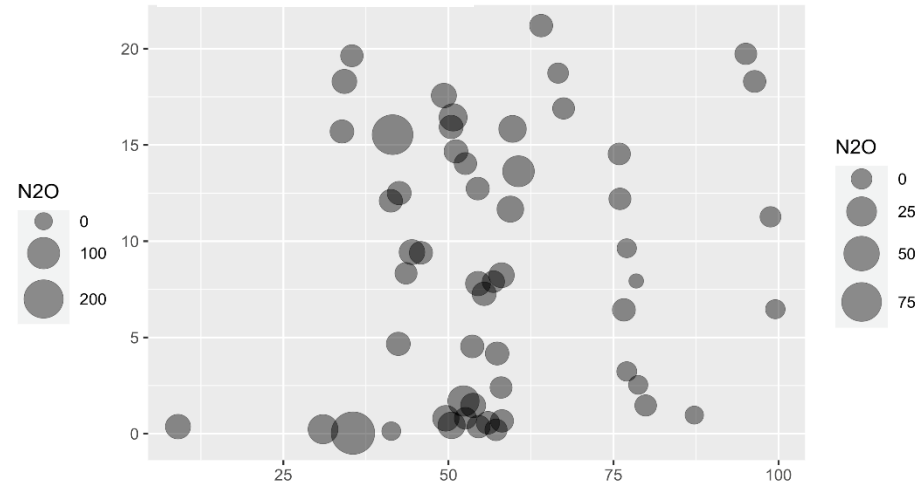
Sügava kuivendusega põllumaa

Madala kuivendusega rohumaa

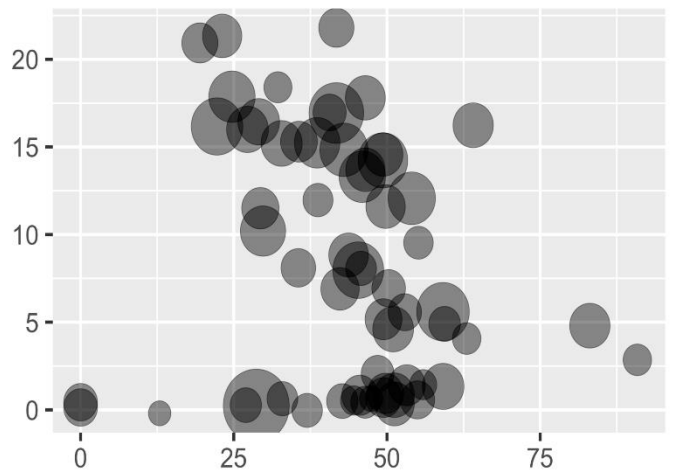

Madalsoo

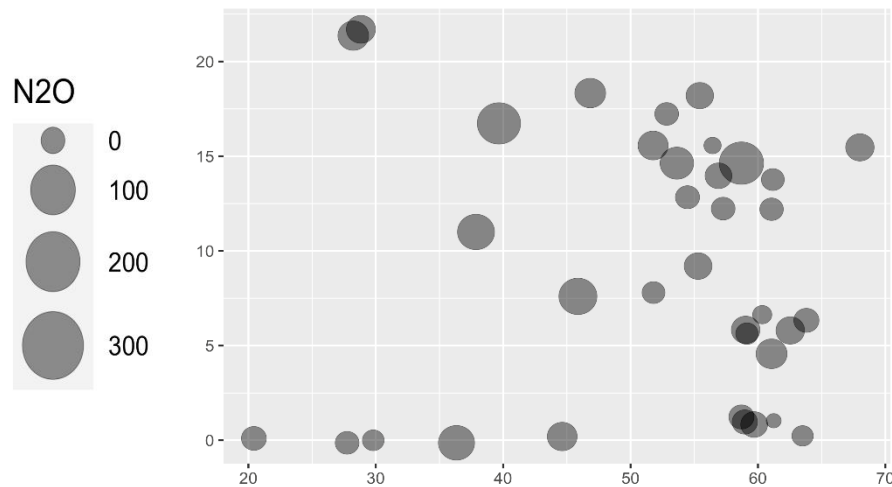

Mulla niiskus(%)

Sügava kuivendusega rohumaa

Mittetöötava kraavitusega rohumaa

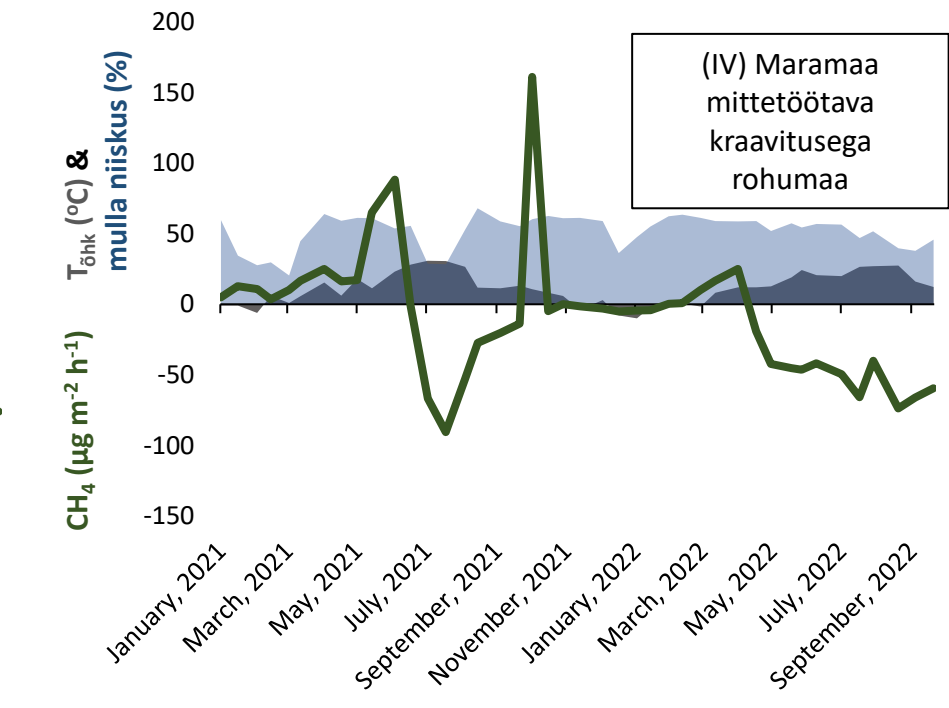
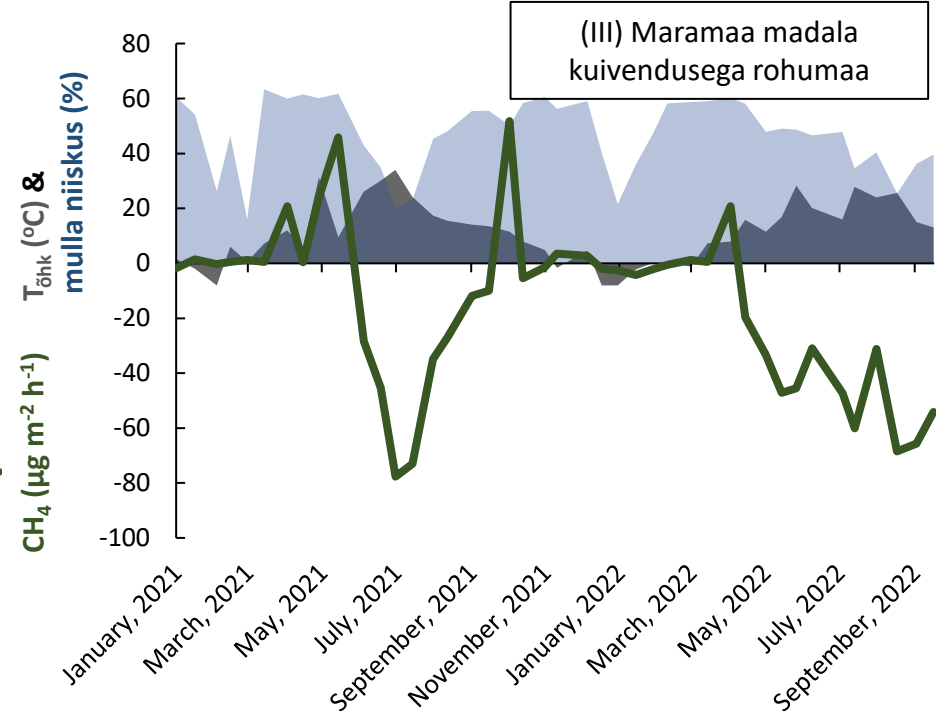
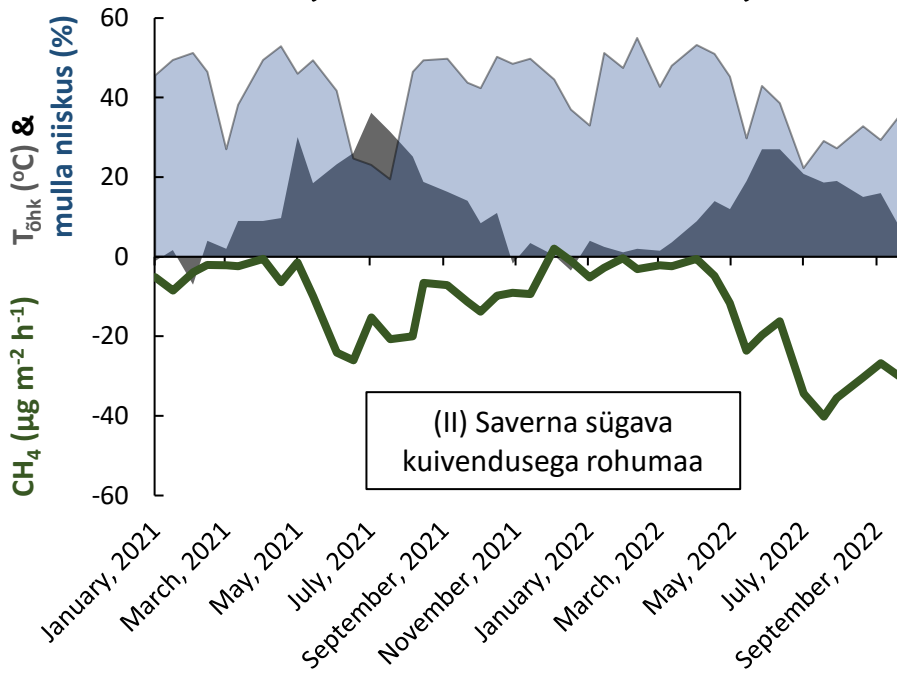
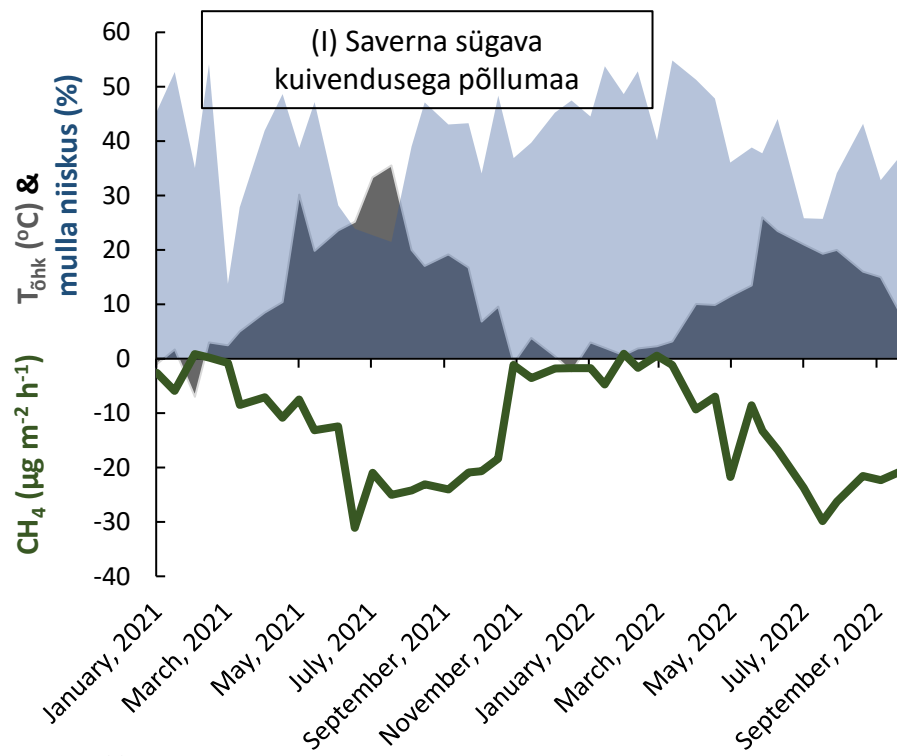

Suuremad N₂O vood mullast kui mullaniiskus jääb vahemikku 30-60 %

Mulla niiskus(%)

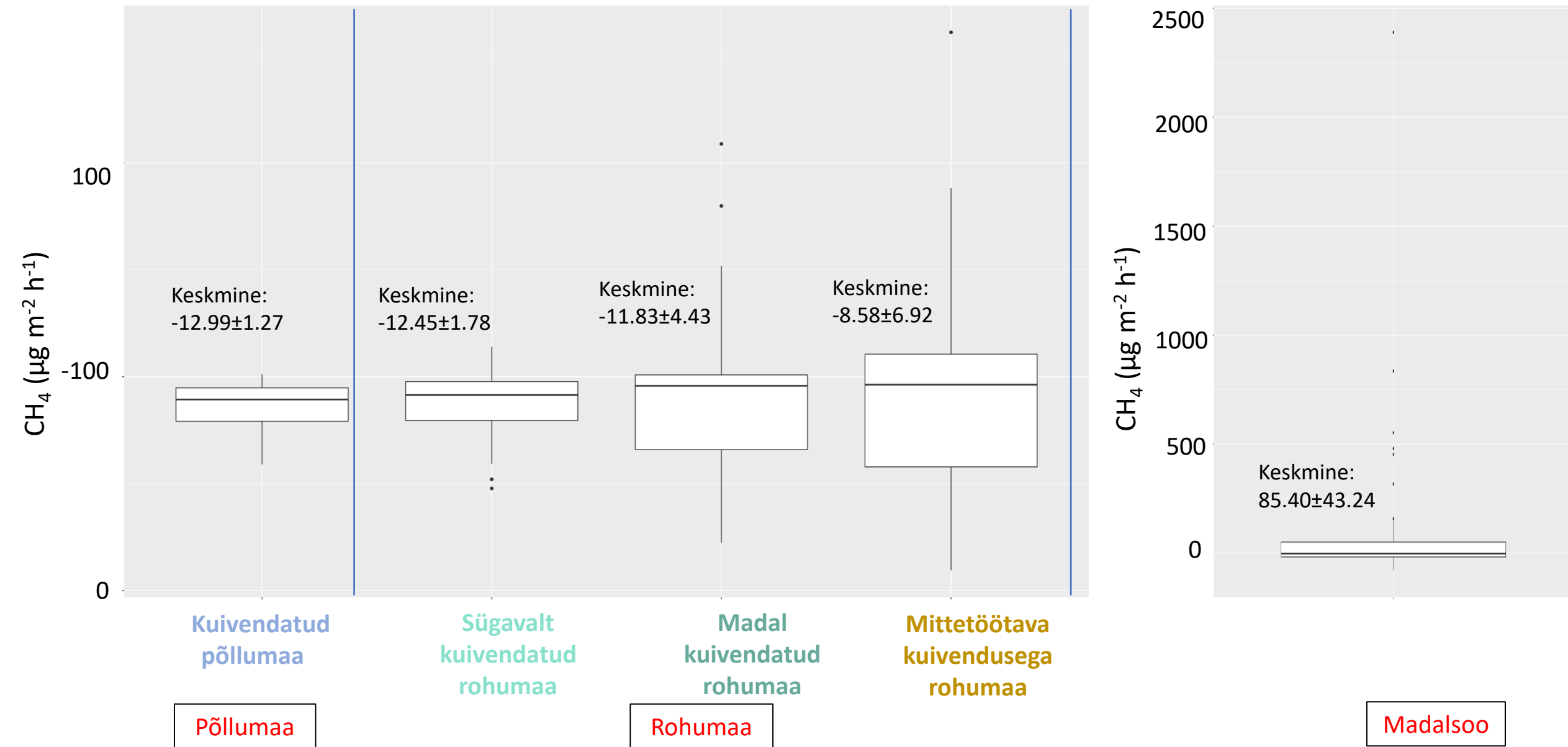
Mulla CH₄ voog & keskkonna- parameetrid

- ✓ Voo suur varieeruvus
- ➔ vajalik tihedam mõõtesagedus
- ✓ Madalama mullaniiskusega (veetasemega) & kõrgema temperatuuriga suurem CH₄ sidumine

Metaani vood Läti ja Eesti andmete põhjal

IPCC CO₂
heitekoefitsiendid
(tonni CO₂-C ha⁻¹ a⁻¹)

TABLE 2.1 TIER 1 CO ₂ EMISSION/REMOVAL FACTORS FOR DRAINED ORGANIC SOILS IN ALL LAND-USE CATEGORIES						
Land-use category	Climate / vegetation zone	Emission factor ^a (tonnes CO ₂ -C ha ⁻¹ yr ⁻¹)	95% Confidence interval ^b		No. of sites	Citations/comments
Cropland, drained	Boreal and Temperate	7.9	6.5	9.4	39	Drösler et al., 2013; Elsgaard et al., 2012; Grønlund et al., 2008; Kasimir-Klemedtsson et al., 1997; Leifeld et al., 2011; Maljanen et al., 2001a, 2003a, 2004, 2007; Morrison et al., 2013; Petersen et al., 2012
Cropland and fallow, drained	Tropical	14	6.6	26	10	Ali et al., 2006; Chimner, 2004; Chimner & Ewel, 2004; Dariah et al., 2013; Darung et al., 2005; Furukawa et al., 2005; Gill & Jackson, 2000; Hairiah et al., 2000; Hirano et al., 2009; Ishida et al., 2001; Jauhiainen et al., 2012a; Melling et al., 2007a
Cropland, drained, paddy rice	Tropical	9.4	-0.2	20	6	Dariah et al., 2013; Furukawa et al., 2005; Hadi et al., 2005; Hairiah et al., 1999; Inubushi et al., 2003; Ishida et al., 2001; Matthews et al., 2000; Melling et al., 2007a
Grassland, drained	Boreal	5.7	2.9	8.6	8	Grønlund et al., 2006; Kreshtapova & Maslov, 2004; Lohila et al., 2004; Maljanen et al., 2001a, 2004; Nykänen et al., 1995; Shurpali et al., 2009
Grassland, drained, nutrient-poor	Temperate	5.3	3.7	6.9	7	Drösler et al., 2013; Kuntze, 1992
Grassland, deep- drained, nutrient-rich	Temperate	6.1	5.0	7.3	39	Augustin, 2003; Augustin et al., 1996; Czaplak & Dembek, 2000; Drösler et al., 2013; Elsgaard et al., 2012; Höper, 2002; Jacobs et al., 2003; Kasimir-Klemedtsson et al., 1997; Langeveld et al., 1997; Leifeld et al., 2011; Lorenz et al., 1992; Meyer et al., 2001; Nieveen et al., 2005; Okruszko, 1989; Schothorst, 1977; Schrier-Uijl et al., 2010a, c; Veenendaal et al., 2007; Weinzierl, 1997
Grassland, shallow- drained, nutrient-rich	Temperate	3.6	1.8	5.4	13	Drösler et al., 2013; Jacobs et al., 2003; Lloyd, 2006
Grassland, drained	Tropical	9.6	4.5	17	n.a.	Updated from Table 6.3, Chapter 6, Volume 4, 2006 IPCC Guidelines ¹
Peatland Managed for Extraction ⁱ	Boreal and Temperate	2.8	1.1	4.2	20	Ahlholm & Silvola, 1990; Glatzel et al., 2003; McNeil & Waddington, 2003; Shurpali et al., 2008; Strack & Zuback, 2013; Sundh et al., 2000; Tuittila & Komulainen, 1995; Tuittila et al., 2000, 2004; Waddington et al., 2010
Peatland Managed for Extraction ⁱ	Tropical	2.0	0.06	7.0	n.a.	Table 7.4, Chapter 7, Volume 4, 2006 IPCC Guidelines

TABLE 2.3
TIER1 CH₄ MISSION/REMOVAL FACTORS FOR DRAINED ORGANIC SOILS IN ALL LAND-USE CATEGORIES

Land-use category	Climate / vegetation zones	Emission factor ^a (kg CH ₄ ha ⁻¹ yr ⁻¹)	95% confidence interval ^b (centred on mean)		No. of sites	Citations/comments
Cropland, drained	Boreal and Temperate	0	-2.8	2.8	38	Augustin, 2003; Augustin <i>et al.</i> , 1998; Drösler <i>et al.</i> , 2013; Elsgaard <i>et al.</i> , 2012; Flessa <i>et al.</i> , 1998; Kasimir-Klemetsson <i>et al.</i> , 2009; Maljanen <i>et al.</i> , 2003a, b, 2004, 2007; Petersen <i>et al.</i> , 2012; Regina <i>et al.</i> , 2007; Taft <i>et al.</i> , 2013
Cropland	Tropical/ Subtropical	7	0.3	13.7	5	Furukawa <i>et al.</i> , 2005; Hirano <i>et al.</i> , 2009
Rice ^e	Tropical/ Subtropical	143.5	63.2	223.7	6	Furukawa <i>et al.</i> , 2005; Hadi <i>et al.</i> , 2005; Inubushi <i>et al.</i> , 2003
Grassland, drained	Boreal	1.4	-1.6	4.5	12	Grönlund <i>et al.</i> , 2006; Guðmundsson & Óskarsson, 2008; Hyvönen <i>et al.</i> , 2009; Maljanen <i>et al.</i> , 2001b, 2003b, 2004, 2010b, c; Nykänen <i>et al.</i> , 1995; Regina <i>et al.</i> , 2007
Grassland, drained, nutrient-poor	Temperate	1.8	0.72	2.9	9	Drösler <i>et al.</i> , 2013; Kasimir-Klemetsson <i>et al.</i> , 2009; van den Bos, 2003
Grassland, deep- drained, nutrient-rich	Temperate	16	2.4	29	44	Augustin <i>et al.</i> , 1996; Best & Jacobs, 1997; Drösler <i>et al.</i> , 2013; Flessa & Beese, 1997; Flessa <i>et al.</i> , 1998; Jacobs <i>et al.</i> , 2003; Kroon <i>et al.</i> , 2010; Langeveld <i>et al.</i> , 1997; Meyer <i>et al.</i> , 2001; Nykänen <i>et al.</i> , 1995; Petersen <i>et al.</i> , 2012; Schrier-Uijl <i>et al.</i> , 2010a, b; Teh <i>et al.</i> , 2011; van den Bos, 2003; van den Pol-van Dasselaar <i>et al.</i> , 1997; Wild <i>et al.</i> , 2001
Grassland, shallow- drained, nutrient-rich	Temperate	39	-2.9	81	16	Augustin, 2003; Drösler <i>et al.</i> , 2013; Jacobs <i>et al.</i> , 2003; van den Pol-van Dasselaar <i>et al.</i> , 1997
Grassland	Tropical/ Subtropical	7.0	0.3	13.7	5	Same emission factor as tropical Cropland
Peat Extraction	Boreal and Temperate	6.1	1.6	11	15	Hyvönen <i>et al.</i> , 2009; Nykänen <i>et al.</i> , 1996; Strack & Zuback, 2013; Sundh <i>et al.</i> , 2000; Tuittila <i>et al.</i> , 2000; Waddington & Day, 2007

IPCC CH₄
 heitekoefitsiendid
 (tonni CH₄ ha⁻¹ a⁻¹)

TABLE 2.5
TIER 1 DIRECT N₂O EMISSION/REMOVAL FACTORS FOR DRAINED ORGANIC SOILS IN ALL LAND-USE CATEGORIES

Land-use category	Climate / vegetation zone	Emission factor (kg N ₂ O-N ha ⁻¹ yr ⁻¹)	95% confidence interval		No. of sites	Citations/comments
Cropland, drained	Boreal and Temperate	13	8.2		36	Augustin <i>et al.</i> , 1998; Drösler <i>et al.</i> , 2013; Elsgaard <i>et al.</i> , 2012; Flessa <i>et al.</i> , 1998; Kasimir-Klemedtsson <i>et al.</i> , 2009; Maljanen <i>et al.</i> , 2003a, b, 2004, 2007; Petersen <i>et al.</i> , 2012; Regina <i>et al.</i> , 2004; Taft <i>et al.</i> , 2013
Grassland, drained	Boreal	9.5	4.6		16	Grönlund <i>et al.</i> , 2006; Hyvönen <i>et al.</i> , 2009; Jaakkola, 1985; Maljanen <i>et al.</i> , 2001b, 2003a, 2004, 2009, 2010b; Nykänen <i>et al.</i> , 1995; Regina <i>et al.</i> , 1996, 2004
Grassland, drained, nutrient-poor	Temperate	4.3	1.9		7	Drösler <i>et al.</i> , 2013; Kasimir-Klemedtsson <i>et al.</i> , 2009
Grassland, deep- drained, nutrient-rich	Temperate	8.2	4.9	11	47	Augustin & Merbach, 1998; Augustin <i>et al.</i> , 1996, 1998; Drösler <i>et al.</i> , 2013; Flessa & Beese, 1997; Flessa <i>et al.</i> , 1998; Jacobs <i>et al.</i> , 2003; Kroon <i>et al.</i> , 2010; Langeveld <i>et al.</i> , 1997; Meyer <i>et al.</i> , 2001; Nykänen <i>et al.</i> , 1995; Petersen <i>et al.</i> , 2012; Teh <i>et al.</i> , 2011; van Beek <i>et al.</i> , 2010; Velthof <i>et al.</i> , 1996; Wild <i>et al.</i> , 2001
Grassland, shallow- drained, nutrient-rich	Temperate	1.6	0.56	2.7	13	Drösler <i>et al.</i> , 2013; Jacobs <i>et al.</i> , 2003
Grassland	Tropical/ Subtropical	5.0	2.3	7.7	8	The emission factor for tropical Cropland can be used
Peatland Managed for Extraction	Boreal and Temperate	0.30	-0.03	0.64	4	Hyvönen <i>et al.</i> , 2009; Nykänen <i>et al.</i> , 1996; Regina <i>et al.</i> , 1996
Peatlands Managed for Extraction	Tropical/ Subtropical	3.6	0.2–5.0			Emission factors from Table 7.6 of Chapter 7, Volume 4 of the 2006 IPCC Guidelines can be used.

IPCC N₂O
 heitekoefitsiendid
 (tonni N₂O ha⁻¹ a⁻¹)

Esialgused täpsustunud heitekoefitsiendid (Läti andmetel)

Maakasutus	Tegevus	Vee režiim	CH ₄ heitekoefitsient, kg CH ₄ ha ⁻¹ a ⁻¹	N ₂ O heitekoefitsient, kg N ₂ O ha ⁻¹ a ⁻¹	CO ₂ heitekoefitsient, t CO ₂ -C ha ⁻¹ a ⁻¹
Eestis KHG aruandluses kasutatavad (IPPC 2006; Põllumaa)		Kuivendatud	-	8	6
IPCC Wetlands Supplement 2014 (Põllumaa)		Kuivendatud	-	13	7.9
Põllumaa	Tavapäraste	Kuivendatud	-1.15	10.51	7.87
Põllumaa	Tavaline kaunviljadega	Kuivendatud	-1.15	10.51	7.87
Põllumaa	Mahepõllumajandus	Kuivendatud	-1.15	10.51	7.87
Põllumaa	Jõhvika väli	Märg	5.72	0.80	0.68
Põllumaa	Mustika väli	Märg	25.87	3.29	1.04
Eestis KHG aruandluses kasutatavad (IPPC 2006; Rohumaa)		Kuivendatud	-	8	0.25
IPCC Wetlands Supplement 2014 (Rohumaa)	Sügava kuivendusega toitainete rikkas	Kuivendatud	16	8.2	6.1
IPCC Wetlands Supplement 2014 (Rohumaa)	Madala kuivendusega toitainete rikkad	Kuivendatud	39	1.6	3.6
Rohumaa	Sööda tootmine	Kuivendatud	-1.53	6.34	6.54
Rohumaa	Reguleeritud põhjavesi	Kuivendatud	2.70	6.31	5.03
Rohumaa	Märjutatud	Märg	32.19	-0.01	1.74
Rohumaa	Karjamaad	Kuivendatud	2.70	0.50	2.93

Märjutamisega oluliselt suuremad CH₄ vood, kuid madalam N₂O ja CO₂ voog

Järeldused

Fotod: Hanna Vahter

- **N₂O ja CH₄** voogude suur hooajaline varieeruvus - on vaja rohkem tihedama sammuga pikaajalisemaid uuringuid
- **Kõik kuivendatud põllumaad ja rohumaad** olid iga-aastased **CH₄ sidujad** (heitkogused varieerusid -90,54 kuni 108,88 $\mu\text{g m}^{-2} \text{h}^{-1}$) – madal põhjaveetase, samal ajal kui **kõrgema põhjaveetasemega madalsoo** mullad olid **CH₄ allikaks** (heitkogused varieerusid kuni 2389,70 $\mu\text{g m}^{-2} \text{h}^{-1}$)
- Kõik **toitainerikkad uurimisalad** olid **N₂O** aastased **emiteerijad** (heitkogused varieerusid vahemikus -4,72 kuni 896,17 $\mu\text{g m}^{-2} \text{h}^{-1}$)
- **Põllumaad** olid **suurimad N₂O** heite **tekitajad** (keskmine emissioon 78,60±22,62 $\mu\text{g m}^{-2} \text{h}^{-1}$) võrreldes rohumaaga – väetamise mõju.
- **Veetaseme tõstmisel väheneb CO₂ ja N₂O** voog mullast, samas **suureneb CH₄ voog**.

Fotod: Hanna Vahter

Aitäh!

---

kaido.soosaar@ut.ee